

به نام دوست...

کتاب شیرازی

بهاءالدین خرمشاهی

حافظ شیرازی

www.ketab.ir

: خرمشاهی، بهاءالدین، ۱۳۲۴ -

سرشناسه

Khurramshahi, Baha al-Din

: حافظ شیرازی / بهاءالدین خرمشاهی.
: شیراز: قلمکده: سازمان فرهنگی اجتماعی شهرداری شیراز، ۱۴۰۰.
: ۱۹۱ ص: مصور (رنگی): ۵/۱۳ × ۵/۲۱ س.م.
: کتاب شیراز.
: ۹۷۸-۶۰۰-۶۲۳۳-۴۳-۷

عنوان و نام پدیدآور

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری

فروست

شابک

وضعیت فهرست نویسی

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

شناسه افزوده

رده بندی کنگره

رده بندی دیویی

شماره کتابشناسی ملی

اطلاعات رکورد کتابشناسی : فیپا

: حافظ، شمس الدین محمد، - ۷۹۲ق — نقد و تفسیر

Hafiz, Shamsoddin Mohamad, 14 th Century — Criticism and interpretation

: شعر فارسی — قرن ۸ق. — تاریخ و نقد

Persian poetry — 14th century — History and criticism

: سازمان فرهنگی اجتماعی شهرداری شیراز

PIR۵۴۳۵

۸۱۶۱/۳۲

۸۴۶۰۲۸۸

نشر قلمکده

با سپاس از دکتر مرتضی جعفری

معاون فرهنگی، اجتماعی و ورزشی شهرداری شیراز

کتاب شیراز

حافظ شیرازی

بهاءالدین خرمشاهی

ناشر: قلمکده و سازمان فرهنگی، اجتماعی و ورزشی شهرداری شیراز

چاپ نخست: ۱۴۰۰

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

حروفچین و صفحه آرا: سمیرا چناری

طراح جلد: باسم الزسام

لیتوگرافی و چاپ: واصف

شیراز، صندوق پستی: ۷۱۹۵۵-۸۳۱

فهرست مطالب

عنوان.....	صفحه.....
سخن نخست.....	۶
فصل اول: زندگینامه.....	
زندگینامه.....	۱۲
زمانه.....	۱۶
فصل دوم: معاصران و ممدوحان حافظ.....	
معاصران و ممدوحان حافظ.....	۲۰
ابواسحاق.....	۲۰
امیر مبارزالدین مظفری.....	۲۱
شاهشجاع.....	۲۲
شاهیحیی.....	۲۴
شاهمنصور.....	۲۴
سلطان احمد جلایر.....	۲۵
حاجی قوام.....	۲۶
قوامالدین صاحب عیار.....	۲۷
خواجه جلالالدین تورانشاه.....	۲۸
ممدوحان دیگر حافظ.....	۲۸
فصل سوم: مدیحه سرایی حافظ.....	
مدیحه سرایی حافظ.....	۳۰
فصل چهارم: حافظ؛ شعر و شاعری.....	
تأثیر پیشینیان در حافظ.....	۳۶
مقام هنری، علمی و سبک حافظ.....	۳۸
سخنوری و صنعتگری حافظ.....	۴۵

سخن نخست

شعر حافظ همه بیت‌الغزل معرفت است...

«لسان‌الغیب»، «ترجمان‌الاسرار»، «ناظم‌الاولیا»، خواجه شمس‌الدین محمد شیرازی، غزلسرای بزرگ زبان فارسی و شاعر بلندآوازه ایران زمین است؛ شاعری که اهل‌الخلق و تساهل اخلاقی است. در اخلاق و اخلاقیات و آنجا که اصول و حقوق و تکالیف انسانی در میان است، سازگار است نه سازشکار. اخلاق و اخلاقیات را نیز مانند دیانت و عرفانش، آسانگیرانه و سرشار از ملایمت و مداراست.

حافظ هم مصلح است و هم مبارز و مبارزه او اصلاحگری اوست و رسانه‌اش و سلاحش هنر است و این مبارزه را با کمال خوشدلی و خوشباشی و امیدواری و مهر و مدارا با طنز و طبیت، با نستوهی و پیگیری کم‌نظیری در سراسر عمر مفید هنری - فرهنگی‌اش، ادامه می‌دهد.

دیوان حافظ آیین‌نامه فسادستیزی نستوهانه و خوشباشانه و توأم با مهر و شفقت و مدارای انسانی است. پیر، پیر و مرشد تاریخی - فرهنگی انسان ایرانی است. اگر پیر مغان افسانه‌ای پیر حافظ است، حافظ در عالم فرهنگ و هنر و اخلاق، حافظ اسوه ماست، زیرا به‌جای آنکه انسان

کامل باشد، کاملاً انسان است. ایمان او از نوع ایمان معتقدان عالی مشرب و وسیع‌المشرب است که سخت‌کیشی و سخت‌کوشی ندارد و خوشباش و خندان و آسان‌گیر و حقیقت‌بین است و درعین‌حال توأم با طنز و ظرافت است.

رویاری‌اش با شریعت و طریقت و نمایندگان بدکردار و تحریف‌کننده حقیقت آنان، برخوردی انتقادی و طنزآمیز و اصلاح‌گراانه و همواره حاکی از تحمل و مداراست.

حافظ شاعر گردنکشی است. خود از فتنه‌هایی که در سر دارد، حیران است. گاه درصدد بر می‌آید که چرخ‌فلک را چنبر کند: «چرخ بر هم زنم از غیر مرادم گردد»؛ گاه می‌خواهد به قصد نوسازی، سقف آسمان را سوراخ کند و طرحی نو دراندازد؛ گاه می‌خواهد آدم و عالم را بازسازی و بازآفرینی کند و گاه به کسی که هیچ کژی و کاستی در کار و بار جهان نمی‌بیند، چشمک می‌زند و می‌گوید: «آفرین بر نظر پاک خطاپوشش باد» (حافظ، ۱۳۶۹: ۲۶۵)؛ گاه نیز از تصور اینکه فردای قیامت سرش بی‌کلاه بماند و نصیبی از نعیم بهشت نبرد، مانند سلحشوران می‌گوید:

فردا اگر نه روضه رضوان به ما دهند
غلمان ز روضه، حور ز جنت به در کشیم

(همان: ۴۵۲)

گاه‌گاهی هم که باز به یاد آخرت می‌افتد و می‌خواهد توبه کند، به جای آنکه به دست زاهد توبه کند، از دست او توبه می‌کند:

از دست زاهد کردیم توبه
وز فعل عابد استغفرالله!

(همان: ۴۸۱)